

Широко використовуються при вирішенні проблем прийоми аналогії. [2]

Алгоритмічні прийоми забезпечують правильне рішення задач відомих учням типів; вони вчать школярів логіці міркувань, служать фоном, який можливо використовувати при пошуках вирішення проблем. Евристичні прийоми дозволяють діяти в умовах невизначеності, в принципово нових ситуаціях, полегшуючи пошук вирішення нових проблем.

Отже, одним з принципів розвитку творчого мислення має бути спеціальне формування як алгоритмічних, так і евристичних прийомів розумової діяльності.

Основним засобом такого виховання та розвитку математичних здібностей учнів є завдання. Не випадково відомий сучасний математик і методист Д. Пойа пише: «Що означає володіння математикою? Це є вміння вирішувати завдання, причому не тільки стандартні, але й ті, що потребують відомої незалежності мислення, здорового глузду, оригінальності, винахідливості». [3]

При навчанні математики на рішення завдань виділяється більша частина навчального часу, тому розвиток у дітей евристичного мислення є дуже важливим завданням для вчителя.

Список використаної літератури:

1. Крутецкий В. А. Психология математических способностей школьников / В. А. Крутецкий // Просвещение. – 1968.
2. Балк М.Б., Балк Г.Д. Математика после уроков: пособие для учителей / М. Б. Балк, Г.Д. Балк // Просвещение. – 1971.
3. Пойа Д. Как решать задачу / Д. Пойа // Учпедгиз. – 1961.

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, доцент Т. С. Зорочкіна

ВИХОВНЕ ЗНАЧЕННЯ ТВОРЧОЇ ГРИ ДЛЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

В. В. Єрмоєнко

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Гра, як основний вид діяльності дітей дошкільного віку, розвиваючи психічні, фізичні сили дитини (увагу мислення, уяву, пам'ять, організованість, спритність тощо), сприяючи освоєнню ним навколишнього світу і людських взаємин, пробуджує, задіює його творчий потенціал. На підставі того, якими іграшками грається і в які ігри грає дитина, можна зробити певні висновки про її задатки, нахили, окреслити програму їх розвитку в найближчій і віддаленій перспективі.

Обумовлені грою зміни у психіці дитини настільки істотні, що у психології (Л. С. Виготський, О. М. Леонт'єв, Д. Б. Запорожець та ін.) утвердився погляд на гру, як провідну діяльність у дошкільний період. О. М. Леонт'єв зазначав, що у грі розвиваються нові, прогресивні засоби і виникає потужний пізнавальний мотив, який є основою виникнення стимулу до навчання [2].

Творчі ігри (сюжетно-рольові, театралізовані, режисерські, інсценівки та ігри-драматизації, конструкторсько-будівельні) за визначенням є різновидом вільної, самостійної діяльності дітей, яка здійснюється з дитячої ініціативи і є проявом самостійності, креативності дошкільників [1, 23].

Така гра залучає у себе ігрову, виховну та навчальну діяльність, що виражається у творчості. Виконання ролі – це творчий процес. У будь-якій творчій грі розподіл і виконання ролей є найбільш складний психологічний етап. Творчі педагогічні ігри містять значні можливості для самовираження дитини через роль. Виконуючи ролі,

діти перебувають у творчому пошуку, знаходять принципове рішення творчих завдань. Одним з найважливіших психолого-педагогічних принципів є гнучка зміна ролей, яка дозволяє навіть під час розв'язання однієї задачі спробувати виконати декілька ролей. Роль допомагає глибоко осмислювати задачу та формує способи її постановки [5, 301].

Педагогічна цінність творчої гри полягає і в тому, що в її процесі, крім взаємин, обумовлених змістом, ролями, правилами, між дітьми виникають реальні стосунки. Адже їм доводиться домовлятися про гру, розподіляти ролі, контролювати виконання правил тощо. У грі дошкільники легше налагоджують контакт між собою, підпорядковують свої дії, поступаються одне одному, оскільки це належить до змісту прийнятих ними ролей. Реальні взаємини є основою організації дитячого товариства, що дає підстави вважати гру, формою організації життя і діяльності дошкільнят.

Діти неоднаково взаємодіють між собою у творчих іграх, що залежить від їхнього віку, розвитку, змісту і сюжету гри, розподілу ролей у ній. За спостереженнями вчених (О. Усова), ця взаємодія виявляється на таких рівнях:

1. Ігри поруч. Це ігри дітей раннього і молодшого дошкільного віку, у яких вони виявляють певний інтерес до гри однолітків, однак зосереджені на своїй ігровій діяльності, дотримуються «дисципліни відстані».

2. Взаємодія з іншими. Її суттю є спілкування, встановлення певних стосунків одне з одним. Спершу діти об'єднуються на основі механічної взаємодії (за місцем гри, привабливістю дії). Такі об'єднання короткочасні, а дії подібні до ігор поруч.

3. Об'єднання дітей на основі інтересу і симпатії одне до одного. Це найстійкіші групи, існування яких залежить від складу гравців, їхніх характерів, ігрових інтересів тощо. Вихователь повинен подбати про моральність взаємодії у таких групах, підвищення рівня ігрових і організаторських умінь дітей [4, 6].

Творча гра є школою моралі, оскільки сформовані у ній моральні якості впливають на поведінку дошкільників у повсякденному житті. А засвоєні в процесі спілкування дітей одне з одним, з дорослими моральні норми і правила набувають у грі подальшого закріплення. Моральне виховання у творчій грі обумовлюється її змістом – відображенням у ній реальних подій, пов'язаних з нормами моралі.

Попри те, що сюжет гри відображає позитивні явища дійсності, її цінність для морального виховання дітей може виявитися вкрай низькою, якщо увага гравців сконцентрована лише на виконанні ігрових дій (огляд хворих, перевезення вантажів, приготування їжі), а самі вони байдужі до людських стосунків. Адже головне у грі – моделювання соціальних відносин між людьми [3, 97].

Творча гра пов'язана з дитячою працею, яка виникає і розвивається на її основі. У грі часто поєднуються образотворча, конструкційна та інші види діяльності, що збагачує її, сприяє вихованню у дітей інтересу до праці, турботливого ставлення до інших. Вона є важливим засобом розумового розвитку, формування фундаментальних психічних процесів (сприймання, мислення, мовлення, пам'яті, уяви). Також поглиблюється аналіз явищ, взаємин, моральних якостей людей. Переживання різноманітних почуттів і співпереживання у грі формують емоційний досвід дитини, впливають на її характер.

Широко використовується творча гра з метою естетичного виховання, оскільки дошкільники відображають світ через ролі, в яких втілені певні образи. Вона є ефективним засобом розвитку художніх інтересів, художнього смаку дитини, творчості. У ній виявляються і розвиваються здібності до музики, декламування, танців, естетичного оформлення будівель.

У грі формується і збагачується досвід рухової діяльності дошкільника, оскільки, приймаючи певну роль, дитина свідомо намагається відтворити характерні для конкретного персонажа рухи. Моторний розвиток у грі готує дитину до свідомих фізичних вправ у шкільному віці [3].

Отже творчі ігри сприяють самовираженню дитини, індивідуалізованому відображенню нею дійсності, формуванню у її свідомості цілісної картини світу. Саме вони дають дошкільнику змогу активно впливати на події і явища, які становлять для нього інтерес і в яких він хоче брати участь.

Список використаної літератури

1. Воронова В. Я. Творческие игры дошкольников: Пособие для воспитателей детского сада. / В. Я. Воронова – Москва : Просвещение, 1981. – 80 с.
2. Ельконін Д. В. Психологія гри. / Д. В. Ельконін – Москва : Педагогика, 1978. – С. 156.
3. Клоцц Д. А. Детские игры. Их психологическое и педагогическое значение / Д. А. Клоцц // Пер. с итал. – Москва, 1909. – 266 с.
4. Концепція дошкільного виховання в Україні (проект). – Київ : Освіта, 1993. – 16 с.
5. Слюсаренко Н. В. Гра та її використання в процесі підготовки майбутніх учителів / Н. В. Слюсаренко // Збірник наукових праць. Педагогічні науки. Випуск 44. – Херсон : Видавництво ХДУ, 2007. – С. 298-305.

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, доцент І. Т. Лещенко.

НЕСТАНДАРТНІ УРОКИ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ЗНАТЬ З МАТЕМАТИКИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Д. Р. Здір

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Актуальними завданнями школи є підвищення якості знань, умінь і практичних навичок учнів. Якість знань – це співвідношення між цілями і результатами навчання, міра досягнення результату при тому, що цілі задані операційно і прогнозовані в зоні потенційного розвитку учня. Важливим завданням є також підвищення якості знань молодших школярів з математики, оскільки саме вивчення математики сприяє розвитку мислення, загальному розвитку учнів, формуванню умінь, навичок, необхідних у практичній діяльності. Одним із засобів підвищення якості знань молодших школярів з математики є нестандартні уроки.

За визначенням І. Подласова, нестандартний урок – це «імпровізоване навчальне заняття, що має нетрадиційну структуру» [1, с.3]. О. Антипова, В.Паламарчук, Д. Рум'янцева та ін., вважають що суть нестандартного уроку полягає в такому структуруванні змісту і форм, яке б викликало насамперед інтерес учнів і сприяло їхньому оптимальному розвитку й Л.Лухтай називає нестандартним такий урок, який не вкладається (повністю або частково) в межі вироблені дидактикою, на якому вчитель не дотримується чітких етапів навчального процесу, методів, традиційних видів роботи. Е. Печерська бачить головну особливість нестандартного уроку у викладанні певного матеріалу у формі, пов'язаній з численними асоціаціями, різними емоціями, що допомагає створити позитивну мотивацію навчальної діяльності.

М. Вашуленко виділяє істотні ознаки нестандартного уроку:

1) гнучкість структурної побудови: розпізнавальною ознакою нестандартного уроку є його гнучка структурна організація.

2) зміна усталених функцій учителя й учнів: на нетрадиційних уроках учні є активними суб'єктами навчально-пізнавальної діяльності.